

Granskning av bokslut och årsredovisning

2023-12-31

Rapport

Grums kommun

KPMG AB

2024-03-27

Antal sidor 8

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
1.1	Årsredovisningens räkenskaper	1
1.2	God ekonomisk hushållning	1
1.3	Balanskravsresultat	1
1.4	Rekommendationer	1
2	Bakgrund	2
2.1	Syfte och revisionsfrågor	2
2.2	Avgränsning	3
2.3	Revisionskriterier	3
2.4	Metod	3
3	Resultat av granskningen	5
3.1	Årsredovisningens räkenskaper	5
3.1.1	Bedömning	5
3.1.2	Bedömning	5
3.2	God ekonomisk hushållning	6
3.2.1	Bedömning	7
3.3	Balanskravsresultat	7
3.3.1	Bedömning	7
3.4	Intern kontroll, rättade fel och övriga iakttagelser	7
3.4.1	Bedömning	8

1 Sammanfattning

Vi har av Grums kommuns revisorer fått i uppdrag att granska årsbokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2023. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

Syftet med granskningarna är att bedöma om kommunens årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lag om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed i kommuner och regioner.

Nedan följer en sammanfattning av granskningens bedömningar och rekommendationer.

1.1 Årsredovisningens räkenskaper

Utifrån vår genomförda granskning av årsbokslutet har vi noterat att kommunen gör avsteg från lag och god sed avseende följande:

- Kommunen har per 2023-12-31 redovisat samtliga leasingkontrakt som operationell leasing. Kommunen har påbörjat arbetet med att följa RKR R5 Leasing. Som en konsekvens av att kommunen inte har presenterat någon utredning eller kartläggning som styrker att samtliga leasingkontrakt kan redovisas som operationell leasing i årsredovisningen har vi inte kunnat inhämta tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende ställningstagandet som presenteras som en upplysning i årsredovisningen. Till följd av detta har vi inte kunnat avgöra om det hade varit nödvändigt med ändringar gällande redovisningen av leasingkontrakt i balansräkning, resultaträkning samt noter.

1.2 God ekonomisk hushållning

Grundat på vår översiktliga granskning av årsredovisningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara delvis förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2023.

Vi konstaterar att det i årsredovisningen saknas en tillräcklig tydlig avrapportering av verksamhetsmål för att det ska vara möjligt för oss att bedöma om resultatet är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat.

1.3 Balanskravsresultat

Vi bedömer, utifrån redovisningen av balanskravsresultatet i årsredovisningen, att det lagstadgade balanskravet uppfylls.

1.4 Rekommendationer

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- för verksamhetsmålen förtydliga kopplingen mellan övergripande mål, fokusområden och indikatorer samt tydligare beskriva hur måluppfyllnaden bedömts

- slutföra arbetet avseende leasing under 2024 som har påbörjats för att säkerställa att det inte görs avsteg från lag och god sed när årsredovisningen för 2024 ska avlämnas.
- implementera att det krävs två i förening för godkännande av utbetalningar. Detta har ekonomichefen kommunicerat att detta redan är implementerat under februari 2024.
- se över den interna kontrollen kopplad till inköpsprocessen och specifikt ändringar i leverantörsdata. Det finns en risk för ej godkända ändringar eller mänskliga misstag. Vi rekommenderar att se över möjligheten att implementera spärrar i systemen eller en obligatorisk 4-ögon godkännanden.

2 Bakgrund

Vi har av Grums kommuns revisorer fått i uppdrag att granska årsbokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2023. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Kommunens revisorer ska enligt 12 kap. kommunallagen (2017:725) bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorerna ska vid granskning av årsredovisning pröva om räkenskaperna är rättvisande. Revisorernas uttalande avges i revisorernas revisionsberättelse.

Från och med den 1 januari 2023 ska årsredovisningen granskas enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Standarden ska tillämpas av de sakkunniga som utför räkenskapsrevision på uppdrag av förtroendevalda revisorer i kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund.

Standarden består av:

- Ramverk
- Anvisningar för tillämpning i kommunal räkenskapsrevision av International Standards on Auditing (ISA) samt International Standard on Review Engagements (ISRE 2410) inklusive tillämpningsanvisning för granskning av drift-och investeringsredovisning (enligt ISA 501)
- Instruktion för granskning av sammanställda räkenskaper
- Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse

Följande moment regleras inte av standarden utan tillkommer, i enlighet med SKR:s God revisionsd i kommunal verksamhet 2022:

- Granskningen av utfallet rörande verksamhetsmålen med betydelse för god ekonomisk hushållning samt själva bedömningen av huruvida resultaten i årsredovisningen är förenliga med verksamhetsmålen samt de finansiella målen.
- Bedömning om kommunen efterlever balanskravet samt eventuellt återopande av synnerliga skäl omfattas inte av Standard för kommunal räkenskapsrevision.

2.1 Syfte och revisionsfrågor

Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

Syftet med granskningarna är att bedöma om kommunens årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lag om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed i kommuner och regioner.

Granskningen av årsredovisningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året?
- Är förvaltningsberättelsens lagstadgade delar förenliga med årsredovisningens övriga delar?
- Har förvaltningsberättelsen upprättats i enlighet med LKBR?
- Har sammanställda räkenskaper konsoliderats i enlighet med LKBR?
- Är resultatet i årsredovisningen förenligt med de mål som fullmäktige beslutat, som är av betydelse för god ekonomisk hushållning?
- Efterlever kommunen balanskravet och har eventuella negativa balanskravsresultat och återopande av synnerliga skäl hanterats korrekt?

2.2 Avgränsning

Vår granskning omfattar årsredovisningen per 2023-12-31. Granskningen av räkenskaperna har utförts i den omfattning som krävs enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Granskningen av måluppfyllelse och bedömning av balanskravet har utförts enligt SKR:s God revisionsmed i kommunal verksamhet 2022.

Fel i räkenskaperna betraktas som väsentliga om de är av sådan omfattning eller typ att de, om de varit kända för en välinformerad läsare av årsredovisningen, hade påverkat dennes bedömning av kommunen. Detta kan inkludera såväl kvalitativa som kvantitativa fel och varierar mellan kommuner och verksamheter.

2.3 Revisionskriterier

Bedömningsgrund för våra bedömningar avseende årsredovisningens räkenskaper bygger på följande revisionskriterier:

- Kommunallag (KL) och lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- God redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning (RKR)

Vid bedömning av god ekonomisk hushållning bygger vår bedömning även på:

- Interna regelverk och instruktioner
- Fullmäktigebeslut

2.4 Metod

Granskningarna har genomförts genom bland annat:

- Processgenomgång
- Stickprov och andra urvalsmetoder

- Dataanalys
- Kartläggning av IT-miljön
- Intervjuer med berörda tjänstepersoner
- Avstämning mot redovisningsregelverk
- Granskning av interna kontroller som är av relevans för upprättandet av de finansiella rapporterna
- Verifiering av årsredovisning mot huvudbok samt underlag för denna

Revisionens faser kan kategoriseras i Planering, Genomförande och Rapportering.

I planeringsfasen har vi haft inledande genomgång av villkoren för uppdraget, fastställande av vilka dokumentationskrav som finns, vem som bär ansvaret vid oegentligheter samt kommunikationen under revisionens gång. En viktig del i planeringsfasen är att identifiera risker, värdera riskernas utifrån allvarlighet och sannolikhet samt att identifiera lämpliga granskningsåtgärder.

Genomförandefasen har omfattat fortsatt planering då den interna kontrollen som har översiktligt granskats och de iakttagelser som gjorts i samband med denna granskning har beaktats i granskningen av årsbokslutet. Granskningen av den interna kontrollen tar sin utgångspunkt i kundens processer, bedömningar i redovisningen och finansiella ramverk. Förståelsen för de väsentliga processerna har dokumenterats och en bedömning kring risken för oegentligheter har gjorts. Vidare utgör IT-miljön en viktig del av kommunens verksamhet och en dokumenterad förståelse kopplat till detta område har ingått som en del av den interna kontrollen. Vi har skaffat oss en förståelse för den interna kontrollen för att identifiera lämpliga granskningsåtgärder men inte för att uttala oss om effektiviteten i kontrollerna/processerna.

En revisionsstrategi har bestämts utifrån den inledande planeringen och den förståelse som skaffats i samband med granskningen av den interna kontrollen. Andra delen av genomförandefasen har omfattat inhämtande av revisionsbevis genom granskning och dokumentation av:

- Balans och resultaträkning
- Närståendetransaktioner
- Sammanställda räkenskaper
- Drift- och investeringsredovisningen
- Förvaltningsberättelse

Som en del i den avslutande fasen har vi inhämtat ett skriftligt uttalande enligt ISA 580. Det har inhämtats från de tjänstepersoner som har uppdraget att verkställa bokslutsprocessen och den interna kontrollen i kommunens redovisning, system och rutiner.

Granskningarna avser kommunens årsredovisning som avgetts av kommunstyrelsen den 2024-03-27.

Rapporten är faktakontrollerad av ekonomiavdelningen.

3 Resultat av granskningen

Nedan redogörs för resultatet av granskningen och de noteringar som gjorts i samband med denna.

3.1 Årsredovisningens räkenskaper

Enligt 4 kap. 1 § LKBR ska en årsredovisning innehålla en förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, noter, driftredovisning, investeringsredovisning och sammanställda räkenskaper (om sådana upprättas enligt 12 kap 2 § LKBR).

3.1.1 Bedömning

Enligt vår bedömning har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med LKBR och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.

Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

En förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

Sammanställda räkenskaper har konsoliderats i enlighet med LKBR.

Kommunen gör i årsredovisningen avsteg från lag och god sed avseende följande:

- Kommunen har per 2023-12-31 redovisat samtliga leasingkontrakt som operationell leasing.

Hyreskontrakt och leasing av bilar och fastigheter ses normalt som finansiell leasing vilket innebär att en fiktiv anläggningstillgång och skuld skall redovisas och skrivas av över återstående hyresperiod. Kommunen hanterar alla sina leasingkostnader som operationell leasing vilket enligt vår bedömning sannolikt är ett avsteg från RKR R5 och god redovisningssed. Det lämnas i årsredovisningen inte någon upplysning kring vilka resultateffekter detta avsteg medför, vilket enligt LKBR ska finnas.

3.1.2 Bedömning

Enligt vår bedömning har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats, med undantag av ovan punkter, i enlighet med LKBR och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.

Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

3.2 God ekonomisk hushållning

Kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i KL 10 kap. 2-6 §§ (hel- och delägda kommunala bolag, stiftelser och föreningar).

I KL stadgas även att kommunerna ska ha en god ekonomisk hushållning, vilket får ses som ett överordnat krav och innebär i de allra flesta fall att det inte räcker med att intäkterna enbart täcker kostnaderna, eftersom det på längre sikt urholkar kommunernas ekonomi.

Enligt kommunallagens bestämmelser ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen.

Kommunfullmäktige i Grums kommun har fastställt ett finansiellt mål med fyra fokusområden och två verksamhetsmål med tio fokusområden. Se vidare kommunstyrelsens måluppföljning på sidorna 17–25 i kommunens årsredovisning.

Finansiellt mål:

- En kostnadseffektiv kommun
 - All verksamhet ska vara i ekonomisk balans
 - Stärkt soliditet över en femårsperiod
 - Resultatnivån ska vara minst 2,5% av skatter och generella statsbidrag
 - Den totala skuldbördan, inklusive ansvarsförbindelsen, ska minska med minst 2 miljoner kronor årligen

Verksamhetsmål:

- En kommun att utvecklas i
 - En skola för alla
 - Höja utbildningsnivån
 - Stärka folkhälsan
 - Sociala behov i fokus
- En trygg och tilltalande kommun
 - Tillit, jämlikhet och god tillgänglighet
 - Tidiga insatser
 - Öka kultur- och fritidsverksamheter
 - Stärka landsbygden
 - Det ska vara attraktivt att bo i Grums kommun
 - Företagare i fokus

3.2.1 Bedömning

Grundat på vår översiktliga granskning av årsredovisningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara delvis förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2023.

Vi konstaterar att det i årsredovisningen saknas en tillräcklig tydlig avrapportering av verksamhetsmål för att det ska vara möjligt för oss att bedöma om resultatet är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat.

Vi noterar att kommunen bedömer de två verksamhetsmålen som delvis uppfyllda. Åtterrapporering för de underliggande indikatorerna saknas dock i stor utsträckning. För mål 2 redovisas endast resultat för 1 av 8 indikatorer, och för mål 3 redovisas endast resultat för 2 av 8 indikatorer.

Enligt årsredovisningen bedöms måluppfyllnaden utifrån hur väl fokusområdena är uppnådda. Resultatet av kommunens sektorsövergripande arbete utifrån fokusområdena beskrivs i löpande text. Vi bedömer dock att det utifrån beskrivningen i årsredovisningen inte går att avgöra i hur stor utsträckning fokusområdena är uppnådda, och utifrån det är det inte möjligt för oss att granska kommunens bedömning av måluppfyllnad. Kommunrevisorerna gör således ingen bedömning om kommunen uppfyller god ekonomisk hushållning ur det verksamhetsmässiga perspektivet eller inte.

Vi rekommenderar Grums kommun att för verksamhetsmålen förtydliga kopplingen mellan övergripande mål, fokusområden och indikatorer samt tydligare beskriva hur måluppfyllnaden bedömts.

3.3 Balanskravsresultat

En kommun ska enligt KL göra en avstämning av balanskravet och detta ska redovisas i förvaltningsberättelsen.

Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt KL regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat. RKR har lämnat information om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i LKBR och KL.

3.3.1 Bedömning

Vi bedömer, utifrån redovisningen av balanskravsresultatet i årsredovisningen, att det lagstadgade balanskravet uppfylls.

Det finns inget balanskravsresultat att återställa från tidigare år.

3.4 Intern kontroll, rättade fel och övriga iakttagelser

Vi har i vår granskning av intern kontroll noterat följande:

- Det saknas en rutin att det krävs två i förening för utbetalningar.

- Vid granskning av intern kontroll kopplad till inköpsprocessen har vi noterat att flertalet personer på ekonomiavdelningen har möjlighet att göra ändringar i leverantörsdata utan att några godkännande från överordnad.

Vi har i vår granskning av årsbokslutet noterat följande fel som är rättat av kommunen:

- Vid granskning av kassa & bank noterades att kommunen inte hanterat redovisning av cash-pool på korrekt sätt. Denna justering påverkade inte resultaträkningen utan ökade endast balansomslutningen med 35,3 MSEK.
- Vid granskning av kassa & bank noterades differens mellan huvudbok och externa bekräftelser från bank på ca 3 MSEK. Detta avsåg ränteintäkter under 2023 och denna justering ökade resultatet.
- Vid granskning av generella statsbidrag noterades felaktiga periodiseringar avseende "*Minskad andel timanställda inom vård och omsorg om äldre*" samt "*Utöka bemanning SSK*". Dessa justeringar ökade resultatet med ca 2,5 MSEK.

3.4.1 **Bedömning**

Vi rekommenderar kommunstyrelsen att se över rutinerna för utbetalningar. Detta har ekonomichefen kommunicerat att detta redan är implementerat under februari 2024.

Vi rekommenderar kommunstyrelsen att se över rutinerna avseende ändringar i leverantörsdata. Det finns en risk för ej godkända ändringar eller mänskliga misstag. Vi rekommenderar att se över möjligheten att implementera spärrar i systemen eller en obligatorisk 4-ögon godkännanden.

Datum som ovan
KPMG AB

Andreas Magnusson
Auktoriserad revisor

Helena Hansson
Kundansvarig